

Erik Jørgensen, stjóri á Jehova inforínationstænastuni, og Michael Björk skrifari, hyggja at framsýningini. M.a. hövdu limirnir í Jehova Vitnum egin merki, ið vistu hvørji tey vóru

Kann tað henda aftur?

Í gjár lat upp framsýning í Norðurlandahúsinum, ið vísir ræðuleikarnar í týningarlegunum undir seinna heimsbardaga. Sýningin er skipað soleiðis, at tann vitjandi gongur inn ígjøgnum eitt portur, meinlíkt teimum, ið vit kenna frá legunum. Á sýningini er spegil, har ein kann hyggja í eyguni á sær sjálvum, meðan hermenn í fullari stódd síggjast í baksýninum. Spurt verður her, um slíkur ræðuleiki kann henda aftur

Dagfinn Olsen
Myndir: Jens Kr. Vang

Norðurlandahúsið er í hesum døgum karmur um sorgtunga framsýning. Í eftirgerð siggjast stálstavirir í portinum, ið boða, at arbeiði er frælsi. Píkatráður og ræðuligar myndir og søgur. Alt í andsøgn við grasið og tíðnandi kavanuttan fyri rútararnar í Norðurlandahúsinum.

Framsýningin. Millum Mótstöðu og Martyrium, er áhugaverd. Tó ræðulig. Soleiðis at skilja, at her hittir ein ræðuleikarnar frá seinna heimsbardaga. Ein sær livsøurnar, lagnurnar.

Tað eru Jehova Vitni, ið skipa fyri, og sýningin tekur stóð í teimum 6000, ið endaðu í týningarlegum. Um 2000 av hesum doyðu. Av viðferðini, av skotum ella tey vórðu hálsfogd.

Um 1% tók við, tá tað

stóð teimum í boði at skriva undir eitt skjal, har tey avnoktaðu sína trúgv og soleiðis sluppu við livinum.

Lagnurnar

Nógvar eru lagnurnar. Til ber millum annað at kunna seg um Horst Schmidt, sum í dag býr saman við Hermine Koschmieder í Mülheim í Týsklandi.

Hann er føddur í 1920. Í juni 1943 varð hann tikin.

Domdur, tí hann avnoktaði hertænastu. Hann verður 30. november domdur til deyða við ein fólkaðómstól. 20. apríl 1945: 3 ungir menn sita í einum kliva í Brandenburg-Görden fangahúsinum. Biða eftir, at dómurin verður veruleiki. Hurðin verður latin upp og tveir teirra tiknir úr deydsklivanum. Horst Schmidt verður latin eftir og orkar ikki meira, fellur í fátt. Viku seinna verður hann frælsur maður, tá sovjetiskir hermenn náa fram.

Enn er hann merktur av hesum sálarliga

Fosturmamma hansara, Emmy Zeden, varð tikin av døgum. Ein gøta eitur í dag eftir henni. Fosturpápin doyði í Auschwitz, og unnusta hansara, Hermina, varð sett í týningarlegu.

Næstan ov mikið hjá einum persóni at orka at bera.

Brævið

Tá Schmidt fyrri góðum ári síðani vitjaði sýningina, sá hann har skilnaðarbræv frá fosturmammuni til sín. Horst Schmidt visti ikki um brævið, og mundi hetta nær-um verið meira, enn hann orkaði.

Hon tók ímóti

Við í Føroyum er eisini Elsa Hansen. Hon var 5. maj í

1945 við til at taka ímóti í havnini í Klintholm, tá eini 15 Jehova Vitni limir komu har. Hesi hövdu vegna trúgv sína sitið í týningarleguni Stutthof.

Elsa Hansen var tá 19 ára gomul og í læru sum hárfríðkanarkvinna í Stege. Postmeistarinn ringdi, tí hann vildi hava ein lokalan lim í Jehova at taka ímóti. Men m.a. var tyfus umborð hjá teimum, so Elsa slapp ikki í fyrstu syftu umborð, men hon segði seg einki leggja í, tí hon vildi hjálpa. Og soleiðis hjálpti hon og fleiri hesum fólkunum, sum vóru úr. t.d. Póllandi og Russlandi.

Enn í dag hevur Elsa Hansen samband við eina av hesum, Nadja, sum eftir seinna heimsbardaga, tá Stalin ráddi í Russlandi, varð send til Sibirien í fangalegu.

Elsa Hansen sigur, at tað enn í dag, 50 ár eftir, kann tyngja hjartað at hugsa um, tá hesi fólk komu til Klint-

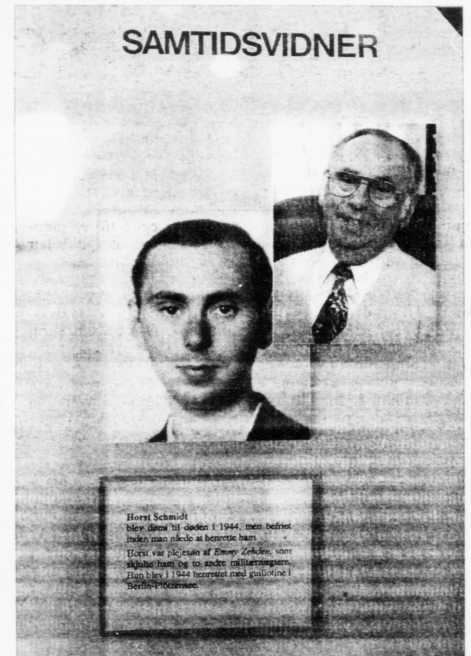
holm, so illa vóru tey fyri.

Skúlar

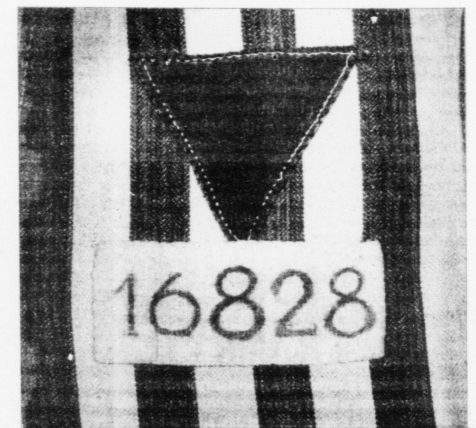
Nóg eru orðini, ið sigast kunnu, men vitjar ein Norðurlandahúsið, so fer ein ikki avstað aftur, uttan at hava ymiskt at hugsa um. Tað er, sum skal ein uppliva sýningina.

Ætlanin við sýningini er m. a. at vísa yngri ættarlið-um á ræðuleikarnar, so hetta ikki hendir aftur. Hugsað verður eitt nú um skúla-flokkar, ið eisini hava fingið innbjóðing at vitja sýningina.

Og tá ein er komin runt á sýningini, so endar ein við ein spegil, har ein aftanfyrir seg sær hermenn. Og meðan ein so hyggur í eyguni á sær sjálvum, kann ein grunda um orðini undir spegilinum. Kann hetta henda aftur?

Horst Schmidt. Nærum øll, hann kendi, endaðu í týningarlegum. Sjálvur yvirkivdi hann og søga hansara kann ein kunna seg um, vitjar ein sýningina í Norðurlandahúsinum

Else Hansen var við til at taka ímóti fólki frá týningarlegum, tá hesi komu til havnina í Klintholm. Hon var tá 19 ára gomul. Hon er í Føroyum í samband við sýningina